

KÚRIA

Bfv.II.1334/2014/10.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év március hó 16. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője és a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.4/2013/43. számú ítéletét és a Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.9/2014/17. számú ítéletét I. rendű terhelt és II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A - kijelölés alapján eljárta - Zalaegerszegi Törvényszék a 2013. október 28. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 3.B.4/2013/43. számú ítéletével:

- az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett rablás büntettének kísérletében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont - tényállás III.1. pont] és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont - tényállás III.2. pont]. Ezért őt -

halmazati büntetésül - 10 év fegyházbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte;

- a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki rablás büntettének kísérletében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont - tényállás III.1. pont]. Ezért őt 10 év fegyházbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Rendelkezett továbbá az I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében a feltételes szabadságra bocsáthatóságról, az előzetes fogvatartás beszámításáról, a tényállás III.1. pontbeli magánfél polgári jogi igényének egyéb törvényes útra utasításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

A törvényszék a tényállás III.2. pontjában érintett III. rendű terhelt bűnösségét is kimondta, és vele szemben is büntetést szabott ki. Utóbbi terhelt tekintetében az ítélet fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett.

A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla a 2014. május 29. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett Bf.II.9/2014/17. számú ítéletével az I. rendű terhelt és II. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta:

- az I. rendű terhelt halmazati büntetését 7 év 6 hónap fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre enyhítette,

- a II. rendű terhelt büntetését 9 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre enyhítette,

- a III.1. pontbeli magánfél polgári jogi igényét érdemben elbírálván az I. rendű és II. rendű terhelteket kártérítésre kötelezte;

egyebekben az első fokú ítéletet az I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen

- előbb az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt (Bfv.II.1334/2014. számú ügy) a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontját megjelölve a rablás büntettének kísérletében (tényállás III.1. pont) egyrészről a bűnösség megállapítása, másrészről törvénysértő minősítés folytán törvénysértő büntetés kiszabása miatt, a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezése és a törvénynek megfelelő határozat hozatala érdekében;

- majd a II. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt (Bfv.II.1459/2014. számú ügy) a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontját, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III.a) pontját megjelölve a rablás büntettének kísérlete (tényállás III.1. pont) kapcsán az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozással, a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezése és új elsőfokú eljárásra utasítás érdekében.

Az I. rendű terhelt védőjének indokai szerint:

1. Az I. rendű terhelt bűnösségét a bűnsegédként elkövetett rablás kísérletében tévesen mondták ki, őt fel kellett volna menteni, mert
- az alapítélettel megállapított tényállás azt tartalmazza, hogy előzetes megbeszélésüknek megfelelően az I. rendű terhelt a rablás kísérletének helyszínére vitte, majd másik helyen várta a postai pénzszállító gépjárművel odaérkező II. rendű terheltet, akit onnan elszállított;

- arra tehát nincs tényállás, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt megállapodott volna abban, hogy a II. rendű terhelt rablást kíván elkövetni;

- az előzetes megbeszélés „értelemszerűen” csak arra vonatkozott, hogy az I. rendű terhelt a helyszínre viszi a II. rendű terheltet. A második helyszínen az I. rendű terhelt nem nyúlt a postai pénzszállító gépjárműhöz. Bár nincs a tényállásban, de az I. rendű terhelt szidalmazta a II. rendű terheltet azért, amit tett. Az I. rendű és II. rendű terhelt már tíz perce eltávozott a második helyről, amikor a festékes patron 17 óra 52 perc 6 másodperckor felrobbant. Akkor robbant fel, amikor rendőrök voltak a postai pénzszállító gépjármű körül;

- az elsőfokú bíróság nem a tényállásban, hanem a bizonyítékok értékelése körében rögzítette: „az I. rendű terhelt előre tudta, hogy a II. rendű terhelt csak erőszakkal, vagy minősített fenyegetéssel szerezheti meg az eltulajdonított pénzüsszeget” (első fokú ítélet 17. oldal), a büntetőjogi felelősség kérdésében azonban kizárólag a megállapított tényállás alapján lehet állást foglalni.

2. Amennyiben az I. rendű terhelt mégis bűnsegédje lett volna a rablás kísérletének, önkéntes elállást kellett volna megállapítani, amely folytán az elkövető nem büntethető [Btk. 10. § (4) bekezdés a) pont]. Utalt egyúttal a büntetés korlátlan enyhíthetőségének a lehetőségére is;

- egyfelől azért, mert az ítéletben nem lett megállapítva, hogy az I. rendű és II. rendű terhelt a festékes patron felrobbanásakor hol tartózkodott. Lehetséges, hogy az I. rendű terhelt a postai pénzszállító gépjármű nyitott ajtaját látva azonnal elvitte a II. rendű terheltet a második helyszínről;

- másfelől azért, mert a festékes patron nem az I. rendű és II. rendű terhelt jelenlétében robbant föl, így elhatározásukat külső körülmény nem befolyásolta, mégis elhagyták a másik helyet.

3. Bűnpártolásként kellett volna az I. rendű terhelt cselekményét minősíteni, mert előzetesen nem volt annak ismeretében, hogy a II. rendű terhelt rablást kísérel meg. A rabláshoz nem nyújtott segítséget. Utóbb kérésére szállította el a II. rendű terheltet a másik helyről, azaz utólagosan a menekülésében nyújtott segítséget.

A II. rendű terhelt védőjének indokai szerint a bíróság nem tett eleget a tényfelderítési és az indokolási kötelezettségének, mert nem értékelt minden bizonyítási eszközt, és a bizonyítékokat összességében sem értékelte megfelelően:

- a Zrt. biztonsági kamerájának felvétele alapján nem lehetett kétséget kizáró módon beazonosítani az I. rendű terhelt személygépkocsiját és abban ülőként a II. rendű terheltet, így iratellenesen került megállapításra, hogy a kamerafelvételen az I. rendű terhelt személygépkocsija és abban a II. rendű terhelt volt látható;

- ennek kapcsán elégtelen az I. rendű terhelt vallomására alapozni, akinek - hogy enyhébb büntetést kapjon - érdekében állhatott terhelő vallomást tenni a II. rendű terheltre. A bíróság ugyanakkor nem értékelte a 2010. október 15-i kettő és a 2010. október 22-i rendőri jelentéseket. Azok szerint egyes személyek nem tudták beazonosítani vagy más típusú gépjárműként azonosították be az adott személygépkocsit;

- a felismerésre bemutatás nem felelt meg a vonatkozó jogszabályi feltételeknek [Be. 122. § (1)-(4) bekezdés, 23/2003. (VI.24.) BM-IM együttes rendelet 44.-48. §], ezért annak eredményét ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok köréből;

- a szürke kapucnis felsőnek a lakása udvarán a II. rendű terhelt által történt elégetése kapcsán nem értékelte a bíróság a 2014. (helyesen: 2010.) október 14-i helyszínbiztosítási rendőri jelentést és szemlejegyzőkönyvet. Azokból kitűnik, hogy más helyen is észleltek ruhaégetést. Megállapítható továbbá, hogy a szürke kapucnis felső elégetésének időpontjára nézve iratellenes is a megállapítás, mert Cs T tanú ellentmondásos vallomása mellett a bíróság nem feleltette meg a meteorológiai szolgálat polgári szürkület, navigációs szürkület és éjszakai sötétség kategóriáit. A II. rendű terhelt indítványa ellenére nem szerezték be Cs T tanú telefonos híváslistáját, amire a 2012. január 31-i rendőri feljegyzés szerint lett volna lehetőség;

- a II. rendű terhelt vagyoni helyzete kapcsán iratellenes annak a megállapítása, hogy havi jövedelme százötvenezer forint lett volna, amit a bankszámláján kimutatott összeg cáfol. A tanúk sem tudtak nyilatkozni a II. rendű terhelt anyagi helyzetéről;

- a bíróság tényfelderítési kötelezettségét elmulasztva nem vizsgálta a T P aláírással és címmel ellátott azon levél feladóját, ami alapján a II. rendű terhelt a nyomozó hatóság látókörébe került;

- a bíróság nem indokolta meg, hogy miért fogadta el az I. rendű terhelt vallomását, a sértett tanúvallomását - aki nem tudta felismerni a II. rendű terheltet -, Cs T és Sz Sz tanúk vallomásait - akik nem voltak elfogulatlanok.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1579/2014/1. számú átiratában az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak, a II. rendű terhelt védőjének

indítványát alaptalannak találta.

A Legfőbb Ügyészség a következőket fejtette ki:

- a felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás irányadó, s nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Az irányadó tényálláshoz tartozik a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden, a büntetőjogi megítélés szempontjából jelentős ténymegállapítás (BH 2006.392.). Az irányadó tényállás a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységén keresztül, megalapozottságra hivatkozva sem kifogásolható;
- az indítványok a ténymegállapításokat kifogásoló részeikben törvényben kizárt indítványok;
- az indítványok egyebekben nem alaposak, mert
- az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy „a vádlottak részletesen megtervezték a rablást. A vádbeli cselekmény elkövetési módja szükségszerűen gondos tevékenységet igényelt” (első fokú ítélet 10. oldal 5. bekezdés). „I. rendű vádlott előre tudta, hogy II. rendű vádlott csakis erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel szerezheti meg az eltulajdonítani kívánt pénzösszeget” (első fokú ítélet 17. oldal 4. bekezdés). Ezen ténymegállapításokkal helytállóan és kimerítően foglalkozott a másodfokú bíróság is (másodfokú ítélet 9. oldal 4. bekezdés). Mindezekre figyelemmel az irányadó tényállás alapján - a védő állításával szemben - az állapítható meg, hogy az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt által elkövetni szándékozott bűncselekményről már előzetesen tudott;
- az irányadó tényállás alapján a bíróság helytállóan következtetett arra, hogy az I. rendű terhelt szándékosan nyújtott segítséget a II. rendű terhelt rablási cselekményéhez, így ezt a cselekményt bűnsegédként követte el;
- a terheltek között létrejött előzetes megállapodásra figyelemmel az I. rendű terhelt cselekményének bűnpártolásként történő minősítése fel sem merülhet;
- a másodfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy az I. rendű terhelt javára az önkéntes elállás miért nem állapítható meg. A bűncselekmény befejezése nem belső motivációból eredő elhatározásból maradt el. Utalt egyúttal arra, hogy az irányadó tényállás nem tartalmazza, hogy a festékpátron felrobbanásakor már a rendőrök tartózkodtak a közelben, erre nézve is helytálló a másodfokú bíróság álláspontja (másodfokú ítélet 10. oldal 3. bekezdés);
- ha a felismerésre bemutatásra vonatkozó szabályokat a nyomozás során megszegették, az nem tartozik a feltétlen eljárási szabálysértések közé, így felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat;
- az indokolási kötelezettség megsértése csak akkor képezheti felülvizsgálat alapját, ha az indokolás tény-, vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését, illetve, ha a határozat indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Ilyen hiányosságok azonban nem állapíthatóak meg;

- a II. rendű terhelt védője többszörösen hivatkozott megalapozatlanságra, iratellenességre, ám erre felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség folytán nincs lehetőség.

A Legfőbb Ügyészség mindezek alapján - miután más feltétlen eljárási szabálysértést sem észlelt - azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot az I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében - tanácsulésen - hatályában tartsa fenn.

A Kúria a 2014. december 10-én hozott Bfv.II.1459/2014/4. számú végzésével a II. rendű terhelt védőjének indítványa alapján indult ügyet a jelen ügghöz egyesítette.

Az ügyész nyilatkozatára a II. rendű terhelt tett észrevételt, amelyben a felülvizsgálati indítványában foglaltakat változatlanul fenntartotta. Az I. rendű terhelt és védője, valamint a II. rendű terhelt az ügyészi nyilatkozatra észrevételt nem tett.

III.

A Kúria azt állapította meg, hogy az I. rendű terhelt védőjének és a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa - egyaránt - részben a törvényben kizárt, részben nem alapos, a Legfőbb Ügyészség indítványa megalapozott.

I.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogásolás lehetőségét biztosítja, és nem teszi lehetővé a tényállás revízióját.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. Ekként a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható. Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

Mindkét terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány középpontjában - az I. rendű terhelt védője által kifejezetten megfogalmazva, a II. rendű terhelt védőjének megalapozatlanságra, felderítetlenségre és iratellenességre hivatkozásaiból kitűnően - a bűnösség megállapításának kifogásolása állt.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a

büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

A Kúria azt állapította meg, hogy mind az I. rendű terhelt védője, mind a II. rendű terhelt védője valójában alapvetően az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül - valamint a II. rendű terhelt védője az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással - kifogásolta a bűnösség megállapítását, amire a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában utalt ún. feltétlen eljárási szabálysértéseken kívül eső eljárási szabálysértés - mint pl. a felismerésre bemutatás szabályainak a megsértése (amelyre a II. rendű terhelt védője utalt) - érdemi felülvizsgálat alapját nem képezheti. Ezeket az eljárási szabálysértéseket a felülvizsgálat keretében a Kúria nem is vizsgálhatja. Az alapul fekvő ügyben - utalva a védő észrevételére - legfeljebb az állapítható meg, hogy a bíróság a felismerésre bemutatás eredményére ténymegállapítást nem alapított, mert azt éppen hogy eredménytelennek értékelte (első fokú ítélet 11. oldal 4. bekezdés, másodfokú ítélet 14. oldal 4. bekezdés). Ez pedig végképp közömbössé teszi ebben az ügyben, hogy egyáltalán értékelés alá lehetett-e vonni a felismerésre bemutatást vagy sem.

A tényállást és a bizonyítékok értékelését sérelmező részében tehát a Kúria mindkét védő felülvizsgálati indítványát a törvényben kizárt indítványnak értékelte, ami önmagában az indítványok elutasításához [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat] vezetne. A felülvizsgálati indítványok érdemi elbírálására azok egyéb érveire tekintettel került sor.

2.

2.1. Az érdemi felülvizsgálat során a Kúria abból indult ki, hogy az irányadó tényállás maradéktalanul tartalmazza mindazokat a tényeket, amelyek alapján az alapügyben eljáró bíróságok az I. rendű terhelt és a II. rendű terhelt bűnösségére következtettek a minősített rablás büntettének kísérletében.

Az I. rendű terhelt védője szerint a büntetőjogi felelősség kérdésében kizárólag az ítélet ún. történeti tényállásként megfogalmazott részében meghatározott tények alapján lehet állást foglalni.

A Kúria - és jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság - gyakorlata ettől eltérő. Az egységes ítélkezési gyakorlat alapján a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (pl. BH 2006.392., BH 2013.237.).

2.2. Az elsőfokú bíróság által megállapított (első fokú ítélet 5. oldaltól 6. oldal 1. bekezdésével bezárólag), a másodfokú bíróság által részben helyesbített és kiegészített (másodfokú ítélet 2. oldal utolsó előtti bekezdésétől 3. oldal 4. bekezdésével bezárólag) történeti tényállás lényege a következő:

- Az I. rendű és II. rendű terhelt között előzetesen megbeszélés történt. Ennek során részletesen megtervezték a rablást (első fokú ítélet 10. oldal 5. bekezdés). Így az I. rendű terhelt előre tudta, hogy a II. rendű terhelt csakis erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel szerezheti meg az

eltulajdonítani szándékozott pénzüsszeget (első fokú ítélet 17. oldal 4. bekezdés).

- *Az I. rendű terhelt a fehér színű személygépkocsijával 17 óra 30 perc előtt K-on a Zrt. sértett postahivatala melletti parkolóba szállította a II. rendű terheltet.*
- *A II. rendű terhelt a postahivatalhoz ment, ahová 17.30 óra körül érkezett a postai pénzzárlító gépjármű. Annak vezetője a postahivatalban postai küldeményeket és készpénzt vett fel. Azokat a gépjármű rakterébe tette, a készpénzes kazettát lezárta, a raktér ajtaját kulccsal bezárta, majd 17 óra 35 perc körül beszállt a vezetőfülkébe.*
- *A II. rendű terhelt a vezető oldali ajtót kinyitotta, a kezében tartott maroklőfegyvernek látszó tárgyat a járművezetőre fogva és a „ha jót akarsz magadnak, szállj ki, de a kulcsot add ide” élet elleni közvetlen fenyegetéssel arra kényszerítette a járművezetőt, hogy kiszálljon.*
- *A II. rendű terhelt a járművezető kezéből kivette az indítókulcsot. Beült a postai gépjárműbe és azzal nagy sebességgel K-on a 9 percnyi távolságra (első fokú ítélet 10. oldal utolsó, 11. oldal 1. bekezdés) az I utca végén lévő szántóföldre hajtott, úgy, hogy az I utcán 52 másodperccel előtte haladt el személygépkocsijával az I. rendű terhelt (első fokú ítélet 9. oldal utolsó előtti bekezdés, másodfokú ítélet 3. oldal 2. bekezdés).*
- *A szántóföldön már várt a II. rendű terheltre az I. rendű terhelt.*
- *A II. rendű terhelt kinyitotta a postai gépjármű rakterét, megkísérelte felfeszíteni az egyik 29 millió 980 ezer 500 forintot tartalmazó kazettát, de abban a festékpátron 17 óra 52 perc 6 másodperckor (másodfokú ítélet 3. oldal 3. bekezdés) felrobbant, beszennyezve a benne lévő pénzt, így azt nem tudta eltulajdonítani, és ezután nem próbálkozott a másik kazetta kinyitásával sem.*
- *A postai gépjárműben összesen 48 millió 520 ezer 500 forint készpénz volt.*
- *II. rendű terhelt a nyitott postai gépjárművet hátrahagyva az I. rendű terhelt személygépkocsijával - tehát a két terhelt együtt - az I utcán át elhajtott a helyszínről, úgy, hogy az I utcai érkezésüktől számítva 1 perc 45 másodperc telt el (másodfokú ítélet 3. oldal 2. bekezdés).*
- *A II. rendű terhelt aznap az esti órákban a volt feleségével közösen használt lakás udvarán elégette a rablás során viselt szürke kapucnis felsőt.*
- *A Zrt. sértett - magánfélként - a kazetta megrongálása miatt polgári jogi igényt terjesztett elő (első fokú ítélet 20. oldal utolsó bekezdés).*

E tényállás alapján a Kúria számára is kétségtelen, hogy a II. rendű terhelt magatartása a minősített rablás büntette kísérleteként minősül.

Az alapügyben eljáró bíróság által helytállóan alkalmazott - 2003. július 1. napjától, azaz az elbírálás idején hatályos - Btk. 365. §-ának (1) bekezdése szerint a rablás büntettét követi el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi.

Nem igényel részletesebb indokolást, hogy a II. rendű terhelt számára a posta pénze idegen dolog volt. Az idegen pénz jogtalan eltulajdonítása végett - konkrét adat hiányában - lőfegyver utánzatával [Btk. 459. § (1) bekezdés 5.a) pont], tehát fegyveresen, az élet elleni közvetlen fenyegetést alkalmazva, jelentős [Btk. 459. § (6) bekezdés c) pont: ötmillió-egy és ötvenmillió forint közötti] értékre (önálló) tettesként [Btk. 13. § (1) bekezdés] követte el a rablás büntettének kísérletét [Btk. 10. § (1) bekezdés].

Az I. rendű és a II. rendű terhelt előzetes megbeszélésének, közös tervének megfelelően a II. rendű terhelt ezen cselekményéhez nyújtott az I. rendű terhelt - a rablás törvényi tényállásán kívül eső magatartásával - szándékosan segítséget, így ő a rablás kísérletének a bűnsegédje [Btk. 14. § (2) bekezdés].

A Kúria maradéktalanul egyetértett a rablás kísérletkénti minősítésével is. Az elsőfokú bíróság a jogi értékelés körében a 4/1998. BJE számú büntető jogegységi határozatból kiindulva jutott erre az álláspontra (első fokú ítélet 18. oldal 3.-4. bekezdés), amivel a másodfokú bíróság is egyetértett (másodfokú ítélet 15. oldal 6.-7. bekezdés).

A 4/1998. BJE számú büntető jogegységi határozat szerint a lopás dolog elleni erőszakkal elkövetettnek minősül, ha az elkövető a lopás tárgyának megőrzésére szolgáló készüléket (zárat) nem annak birtokbavételekor, hanem a helyszínről eltávozva, később törli fel (1. pont). A dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás kísérletét valósítja meg, aki a lopás tárgyát az annak védelmére vagy megőrzésére szolgáló készülékkel (zárral) együtt birtokba veszi, de tettenérés vagy más körülmény folytán azokat nem törli fel.

A rablás - leegyszerűsítve - személy elleni erőszakkal elkövetett dologelvétel (lopás). A II. rendű terhelt a posta pénzét kívánta elvenni. A pénzt az annak védelmére és egyben megőrzésére szolgáló készülékkel (zárral), vagyis a kazettákkal együtt vette a birtokába, ám a festékpátron felrobbanása miatt felhagyott az adott és a másik kazetta kifeszítésével. Ezáltal ténylegesen nem jutott magának az elvenni szándékozott pénznek a birtokába. Másként fogalmazva a személy élete elleni közvetlen fenyegetéssel és a kazetták birtokába vételével megkezdte ugyan a pénz elvételét, de azt nem fejezte be, ekként a rablás valamennyi tényállási eleme nem valósult meg.

2.3. A Kúria észlelte ugyanakkor, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy a minősített rablás büntetettének kísérletével bűnhalmazatban [Btk. 6. § (1) bekezdés] a terheltek elkövették-e a jármű önkényes elvételének büntettét is.

A jármű önkényes elvételének büntettét követi el, aki idegen gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja, vagy az így elvett, illetve a rábízott ilyen járművet használja jogtalanul [Btk. 380. § (1) bekezdés]. A jármű önkényes elvételének minősített esete valósul meg - a (2) bekezdés szerint -, ha ezen bűncselekményt a) erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel, b) bünszövetségben követik el. Még súlyosabban minősül [(3) bekezdés], ha a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekményt fegyveresen, felfegyverkezve vagy bünszövetségben követik el.

Az ún. összetett bűncselekményként meghatározott rablás egyik

elkövetési magatartása az erőszak, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazása, és - miként a jármű önkényes elvételének - minősített esete a fegyveresen, felfegyverkezve vagy bünszövetségben elkövetés. Ezért, ha a rablásnak és a jármű önkényes elvételének elkövetési magatartásai egybeesnek (alaki halmazat), akkor a kétszeres értékelés tilalmából fakadóan kizárólag az merülhet fel, hogy a rablás alapesetével vagy minősített esetével a jármű önkényes elvételének az alapesete valódi alaki halmazatot képez-e vagy sem. Az alapul fekvő ügyben ezt vizsgálta közelebbről a Kúria.

A tényállás szerint a postai gépjármű vezetője a postahivatalban postai küldeményeket és készpénzt vett fel. Azokat a gépjármű rakterébe tette, a készpénzes kazettát lezárta, majd a raktér ajtaját kulccsal bezárta.

A terheltek célja a készpénz elvételére irányult, ám azt a lezárt postai gépjármű tartalmazta. Ezért az I. rendű terhelt a pénzt a gépi meghajtású járművel együtt „vette el” (végül valójában nem vette el).

Ha a postai gépjármű rendeltetése kizárólag a készpénz védelme volna és ezért a megőrzésére szolgáló készülék (zár) funkcióját töltene be, akkor a rablás mellett a jármű önkényes elvételének bűncselekménye kétségtelenül nem volna megállapítható. Ekkor a gépi meghajtású közúti jármű egyidejű elvétele a rablás elemét képezhetné, s ezért önálló büntetőjogi értékelése nem merülhetne fel.

Valójában azonban a készpénzt tartalmazó kazetta a postai gépjárműbe történő behelyezés előtt vagy az onnan kivétel után egyaránt önmagában is elvehető. A postai gépjármű feltartóztatható, és abból a készpénz ugyancsak elvehető a jármű elvétele nélkül is. A készpénz jogtalan eltulajdonítás végett történő elvétele tehát nem tételezi föl szükségképpen a készpénzt tartalmazó jármű jogtalan használat végett történő elvételét is.

Ha pedig - eltulajdonítási célzat hiányában - a gépi meghajtás jármű elvétele nem illeszkedik szükségképpen rablás törvényi tényállásában, akkor az a körülmény, hogy adott esetben a rablás tényállásának elkövetése egyúttal egy másik bűncselekmény törvényi tényállását is kimerítette, feltétlenül önálló büntetőjogi értékelést igényel. Az pedig nem is kétséges, hogy a jármű önkényes elvételének bűncselekménye nem áll olyan szükségszerű cél-eszköz kapcsolatban a rablás bűncselekményével, amely folytán az utóbbit ne lehetne végrehajtani az előző elkövetése nélkül. Mindezek folytán a rablás valószínű alaki (eszmei) halmazatban állhat a jármű önkényes elvételének bűncselekményével.

A Kúria mindezek alapján azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet indokolásának III/1. pontjában rögzített tényállás - a helyesen minősített rablás mellett - az I. rendű terhelt bűnsegédként, a II. rendű terhelt tettesként a Btk. 380. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő jármű önkényes elvételének a

véttségét is elkövették. Tévedtek ezért az eljáró bíróságok amikor a bűncselekményben a terheltek bűnösségét nem állapították meg.

2.4. A Kúria észlelte, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták azt sem, hogy a rablásként értékelt cselekmény minősülhet-e egyúttal közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetettnek vagy sem.

Az elkövetéskor (2010. október 14.) hatályos büntető törvény alkalmazásában közfeladatot ellátó személy a postai szolgáltató végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottja [korábbi Btk. 137. § 2.a) pont 1. fordulat]. A postai pénzszállítást végző személy tehát az elkövetés idején közfeladatot ellátó személy volt.

A későbbiekben - 2011. január 1. napjától - változott a büntető törvény a postai dolgozók minősítse körében. Kimondta, hogy közfeladatot ellátó személy a postai szolgáltatónál végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy.

A - 2013. július 1. napjától - hatályos büntető törvény alkalmazásában közfeladatot ellátó személy az egyetemes postai szolgáltatónál ügyfélkapcsolati feladatot ellátó személy tevékenysége során [hatályos Btk. 459. § (1) bekezdés 12.o) pont]. A hatályos Btk. tehát a postai dolgozókat érintően szűkítette a közfeladatot ellátó személyek körét. Abba már nem tartozik bele a postai értékszállítás, vagyis nem ügyfélkapcsolati feladatot ellátó személy. Miután az eljáró bíróságok a terheltek cselekményét az elbíráláskor hatályos büntető törvény szerint bírálták el, a közfeladatot ellátó személy elleni elkövetés vizsgálatának elmaradása a felülvizsgálat szempontjából már nem jelentős.

3. A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának 1. fordulata szerint helye van felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabására került sor. Erre a felülvizsgálati okra is hivatkozott az I. rendű terhelt védője.

A Kúria - a fentebb már részletezettek szerint - azt már megállapította, hogy a rablás bűncselekményének minősítése mindkét terhelt tekintetében megfelelt a büntető anyagi jog szabályainak.

Az I. rendű terhelt az irányadó tényállás alapján - miután ő maga is az előzetes megbeszélésüknek, a rablás előzetes kitervelésének megfelelően cselekedett - nem kétségesen bűnsegédként elkövette a minősített rablás bűntettének kísérletét. A rablás törvényi tényállásán kívül eső magatartássorozatával - így II. rendű terheltnek a postához szállításával, majd az immár a II. rendű terhelt által vezetett postai gépjármű „fölvezetésével”, azután a szántóföldön a II. rendű terhelt bevárásával és végül a célzott készpénzelvétel után az onnan elszállításával - szándékosan

segítséget nyújtott a II. rendű terhelt rablási cselekményének elkövetéséhez [Btk. 14. § (2) bekezdés].

Az I. rendű terhelt védője kifejezetten az irányadó tényállás ellenében állította azt, hogy az I. rendű terhelt szidalmazta a II. rendű terheltet azért, amit tett. Ellentétes a tényállással az az állítása is, hogy kérésére szállította el II. rendű terheltet a szántóföldről. Ugyancsak önkényes, ráadásul összefüggéseiből kiragadott beállítás az I. rendű terhelt védője részéről, hogy az előzetes megbeszélés „értelemszerűen” csak arra vonatkozott, hogy az I. rendű terhelt a helyszínre viszi a II. rendű terheltet.

4. Az I. rendű terhelt védője hivatkozott arra is, hogy a II. rendű terhelt a kísérlet folytatásától önként elállt, ezért rablás miatt nem büntethető.

A büntető törvény szerint nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése [Btk. 10. § (4) bekezdés a) pont].

A Kúria álláspontja szerint az irányadó tényállás nem hagy kétséget afelől, hogy II. rendű terhelt az általa feszegetett kazettában lévő festékpátron felrobbanása és a pénz megfestődése miatt hagyott fel az elvételi cselekmény folytatásával. Ebből pedig egyenesen következik, hogy nem döntően belső elhatározásból eredően, hanem a külső kényszerítő körülmények hatására rekedt meg a rablás a kísérlet szakaszában. Nem valósult meg önkéntes elállás, hanem a pénz megfestődése miatti kudarc folytán kényszerűen maradt abba a bűncselekmény folytatása, hiszen nyilvánvalóvá vált, hogy a másik kazetta is tartalmaz/tartalmazhat a pénzhez jutást meggátoló festékpátront.

E kérdésben a másodfokú bíróság érvelése helytálló (másodfokú ítélet 16. oldal 2. bekezdés) azzal a helyesbítéssel, hogy az ott megjelölt „Btk. 17. § (3) bekezdése” a jelen ügyben nem alkalmazott korábbi Btk.-nak, az 1978. évi IV. törvénynek a rendelkezése.

Az irányadó tényállástól eltérően állította az I. rendű terhelt védője, hogy a festékpátron felrobbanásakor a két terhelt már eltávozott a szántóföldről, illetőleg a robbanás bekövetkeztekor már a rendőrök voltak jelen.

5. Az I. rendű terhelt védője szerint legfeljebb bűnpártolásként kellett volna minősíteni az I. rendű terhelt cselekményét.

Az irányadó tényállásból már többszörösen visszaidézett előzetes megbeszélés, a rablás előzetes kitervelése és az annak mindenekben megfelelő cselekvőség folytán a Kúria azt állapította meg, hogy a bűnpártolás megállapítása nem merülhet fel.

A Btk. 282. §-ának (1) bekezdése szerint bűnpártolás csak akkor állapítható meg, ha az elkövető anélkül fejt ki a tényállásszerű magatartását, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna. Az (1) bekezdés a) pontjába illeszkedő cselekmény, azaz segítségnyújtás az elkövetőnek a hatóság üldözése elől meneküléséhez kizárólag utólagos bűnkapcsolat lehet.

6. A Kúria tehát azt állapította meg, hogy - a már részletezett hiányosságoktól eltekintve - nem törvénysértő a terheltek terhére rótt rablás minősítése Törvénysértő minősítés hiányában pedig önmagában a büntetés felülvizsgálatára nincs törvényes lehetőség.

A büntetés, és értelemszerűen a büntetés kiszabása, önmagában akkor eshetne felülvizsgálat alá, ha az - a minősítésen túl - a büntető törvény valamely mérlegelést nem tűző rendelkezésébe ütközve volna a nemében vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239.), amire egyébként hivatkozás sem volt, de ilyen törvénysértést a Kúria maga sem észlelt.

7. A II. rendű terhelt védője hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére is.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdésének III.a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság ún. feltétlen (más megjelöléssel: abszolút) eljárási szabálysértéssel a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A Kúria az 1. BKv számú kollégiumi véleménye C. pontjában a Be. 373. § (1) bek. III. pont a) és b) alpontjához fűzött értelmezésének 2. pontjában rögzítette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdésekhez és jogkérdésekhez. A ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértése egyrészt nem azonos a megalapozatlanság kérdésével, másrészt akkor tekinthető elmulasztottnak, ha „nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését”; a jogi indokolási kötelezettség megsértése hasonlóképpen akkor áll elő, ha „nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés” - és ezáltal mindkét esetben meghiúsul az érdemi felülbírálat.

Ennek megfelelő az ítélkezési gyakorlat is. „Az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlen hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási

szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését" (lásd EBH 2010.2210., EBH 2011. 2387.).

Az indokolási kötelezettség elmulasztása révén azonban nem vizsgálható a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a büntetés kiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának az anyagi jogi helyessége. A bírói értékelés eredménye az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatos vizsgálatnak tehát nem tárgya, mivel a mérlegeléssel szembeni, eltérő értékelést célzó támadás ezúton sem lehetséges, illetve az a - tényállás támadhatatlanságát előíró - Be. 423. §-a (1) bekezdésének megkerülését jelentené (BH 2012.32.).

A II. rendű terhelt védője a felderítetlenségben és iratellenességben állónak jelölt megalapozatlanság állításával éppen arra törekedett, amit a tényállás támadhatatlansága tilalmaz.

A Kúria megállapította - ebben is egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával -, hogy az alapügyben eljáró bíróságok az alapítélethez képest kitűnően a szükséges és elégséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek. A vádhoz kötöttség keretein belül a lefolytatott bizonyítás alapján állapították meg a történeti tényállást. Számba vették, egyenként és összességében értékelték a bizonyítékokat. Az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályokhoz vezető következtetéseiket, azaz jogi álláspontjukat is felvázolták. Okfejtésük minden releváns kérdésben követhető, ezáltal ellenőrizhető volt. Ennél fogva - eltérően a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal - minden szempontból eleget tettek indokolási kötelezettségüknek [Be. 258. § (3) bekezdés c)-f) pont].

A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata szerint tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondata 1. fordulatának megfelelő összetételben eljárva - miután a hivatalból lefolytatott vizsgálata eredményeként más feltétlen eljárási szabálysértést sem észlelt - a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-ának megfelelően - az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. március 16.

*Dr. Molnár Gábor Miklós s. k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.
k. előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s. k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző
NYM